तपःस्वाध्यायनिरतं तपस्वी वाग्विदां वरम् । नारदं परिपप्रच्छ वाल्मीकिर्मुनिपुंगवम् ॥ १ ॥ को न्वस्मिन् साम्प्रतं लोके गुणवान् कश्च वीर्यवान् । धर्मज्ञश्च कृतज्ञश्च सत्यवाक्यो दृढव्रतः ॥ २ ॥ चारित्रेण च को युक्तः सर्वभूतेषु को हितः । विद्वान् कः कः समर्थश्च कश्चैकप्रियदर्शनः ॥ ३ ॥ आत्मवान् को जितक्रोधो मतिमान् को ऽनसूयकः । कस्य बिभ्यति देवाश्च जातरोषस्य संयुगे ॥ ४ ॥ एतद् इच्छाम्यहं श्रोतुं परं कौतूहलं हि मे । महर्षे त्वं समर्थो ऽसि ज्ञातुम् एवंविधं नरम् ॥ ५ ॥ श्रुत्वा चैतत् त्रिलोकज्ञो वाल्मीकेर्नारदो वचः । श्रूयताम् इति चामन्त्र्य प्रहृष्टो वाक्यमब्रवीत् ॥ ६ ॥ बहवो दुर्लभाश्चैव ये त्वया कीर्तिता गुणाः । मुने वक्ष्याम्यहं बुद्ध्वा तैर्युक्तः श्रूयतां नरः ॥ ७ ॥ इक्ष्वाकुवंशप्रभवो रामो नाम जनैः श्रुतः । नियतात्मा महावीर्यो द्युतिमान् धृतिमान् वशी ॥ ८ ॥ बुद्धिमान् नीतिमान् वाग्मी श्रीमाञ् शत्रुनिबर्हणः । विपुलांसो महाबाहुः कम्बुग्रीवो महाहनुः ॥ ९ ॥ महोरस्को महेष्वासो गूढजत्रुररिंदमः । आजानुबाहुः सुशिराः सुललाटः सुविक्रमः

॥ १० ॥ समः समविभक्ताङ्गः स्निग्धवर्णः प्रतापवान् । पीनवक्षा विशालाक्षो लक्ष्मीवाञ् शुभलक्षणः ॥ ११ ॥ धर्मज्ञः सत्यसंधश्च प्रजानां च हिते रतः । यशस्वी ज्ञानसंपन्नः शुचिर्वश्यः समाधिमान् ॥ १२ ॥ रक्षिता जीवलोकस्य धर्मस्य परिरक्षिता । वेदवेदाङ्गतत्त्वज्ञो धनुर्वेदे च निष्ठितः ॥ १३ ॥ सर्वशास्त्रार्थतत्त्वज्ञो स्मृतिमान् प्रतिभानवान् । सर्वलोकप्रियः साधुर् अदीनात्मा विचक्षणः ॥ १४ ॥ सर्वदाभिगतः सद्भिः समुद्र इव सिन्धुभिः । आर्यः सर्वसमश्चैव सदैकप्रियदर्शनः ॥ १५ ॥ स च सर्वगुणोपेतः कौसल्यानन्दवर्धनः । समुद्र इव गाम्भीर्ये धैर्येण हिमवान् इव ॥ १६ ॥ विष्णुना सदृशो वीर्ये सोमवत् प्रियदर्शनः । कालाग्निसदृशः क्रोधे क्षमया पृथिवीसमः ॥ १७ ॥ धनदेन समस् त्यागे सत्ये धर्म इवापरः । तम् एवंगुणसंपन्नं रामं सत्यपराक्रमम् ॥ १८ ॥ ज्येष्ठं श्रेष्ठगुणैर्युक्तं प्रियं दशरथः सुतम् । यौवराज्येन संयोक्तुम् ऐच्छत् प्रीत्या महीपतिः ॥ १९ ॥ तस्याभिषेकसंभारान् दृष्ट्वा भार्याथ कैकयी । पूर्वं दत्तवरा देवी वरम् एनम् अयाचत ॥ २० ॥ विवासनं च रामस्य भरतस्याभिषेचनम् । स सत्यवचनाद् राजा धर्मपाशेन संयतः ॥ २१ ॥ विवासयाम् आस सुतं रामं दशरथः

प्रियम् । स जगाम वनं वीरः प्रतिज्ञाम् अनुपालयन् ॥ २२ ॥ पितुर्वचननिर्देशात् कैकेय्याः प्रियकारणात् । तं व्रजन्तं प्रियो भ्राता लक्ष्मणो ऽनुजगाम ह ॥ २३ ॥ स्नेहाद् विनयसंपन्नः सुमित्रानन्दवर्धनः । सर्वलक्षणसंपन्ना नारीणाम् उत्तमा वधूः ॥ २४ ॥ सीताप्यनुगता रामं शशिनं रोहिणी यथा । पौरैरनुगतो दूरं पित्रा दशरथेन च ॥ २५ ॥

तेन गत्वा पुरीं लङ्कां हत्वा रावणम् आहवे । अभ्यषिञ्चत् स लङ्कायां राक्षसेन्द्रं विभीषणम् ॥ ६६ ॥ कर्मणा तेन महता त्रैलोक्यं सचराचरम् । सदेवर्षिगणं तुष्टं राघवस्य महात्मनः ॥ ६७ ॥ तथा परमसंतुष्टैः पूजितः सर्वदैवतैः । कृतकृत्यस् तदा रामो विज्वरः प्रमुमोद ह ॥ ६८ ॥ देवताभ्यो वरान् प्राप्य समुत्थाप्य च वानरान् । पुष्पकं तत् समारुह्य नन्दिग्रामं ययौ तदा ॥ ६९ ॥ नन्दिग्रामे जटां हित्वा भ्रातृभिः सहितो ऽनघः । रामः सीताम् अनुप्राप्य राज्यं पुनरवाप्तवान् ॥ ७० ॥